

2017-11-20

YTTRANDE
B20171518Bygglovenheten
Nacka kommun

Yttrande angående rivningslov gällande "Villa Olson" Rösunda 43:2, Saltsjöbaden

Bakgrund

Bygglovenheten har begärt kommunantikvariens synpunkter angående ett rivningslov avseende en byggnad på fastigheten Rösunda 43:2, "Villa Olson".

Fastigheten ingår i Saltsjöbadens första stadsplan, fastställd 25 oktober 1912, upprättad av arkitekt Per Olof Hallman. Planen, som ändrades 1936 omfattar inte några regleringar av kulturhistoriska värden. Rubricerad fastighet omfattas därmed inte av några skydds- och varsamhetsbestämmelser.

Fastigheten Rösunda 43:2 ligger inom ett område som utpekats som särskilt värdefullt i Nacka kommuns kulturmiljöprogram, Garvkroken. Fastigheten ligger även inom ett område utpekad som ett riksintresse för kulturmiljövården, Saltsjöbadens centrala delar (AB 122). Motiveringen till riksintresset lyder: *Societetsbadort i Stockholms skärgård som senare utvecklades till en fashionabel villastad. Badorten, även kurort och segelsportort, anlades 1891 efter internationella förebilder; på jungfrulig mark och på privat initiativ. Planering och arkitektur som visar idealen vid tiden kring sekelskiftet 1900.* Riksintresset tar sig bland annat uttryck genom den terränganpassade planens utsträckning kring Hotellviken, strandpromenad och gångstigar. De stora och individuellt utformade villorna på sina väl tilltagna naturtomter utgör även de en väsentlig del i riksintressets uttryck.

Historik

Villastaden och societetsbadorten Saltsjöbaden tillkom på initiativ av bankmannen Knut A Wallenberg. Syftet var att anlägga en bad- och kurort av kontinental typ med hotell, restaurang, badhus och strandpromenader. Saltsjöbaden invigdes i början av 1890-talet och utvecklade snabbt till en kombinerad badort och villastad. Karaktäristiskt för den tidiga villabebyggelsen är stora tomter med påkostade villor i tidstypisk panelarkitektur. Området

har succesivt kompletterats med villor från olika perioder, inte sällan ritade av landets mest framträdande arkitekter.

Villa Olson ligger i området Garvkroken, på en höjd med utsikt över Baggensfjärden mot Hotellviken med Saltsjöbadens Grand Hotel och Restaurangholmen. Närmiljön präglas av stora naturtomter med slingrande gatunät och individuellt utformad villabebyggelse, ofta i nationalromantisk eller jugendstil. Villa Olson uppfördes 1902 på uppdrag av grosshandlare Anders Olson, efter ritningar av arkitekten Ernst Stenhammar (1859-1927). Det blev en villa i nationalromantisk stil med höga tegelklädda takfall och fyra slanka putsade skorstenar med dekorativa huvar, fasad med både liggande och stående träpanel och småspröjsade fönster. År 1927 byggdes villan delvis om enligt tidens funktionalistiska anda. Man lät då bland annat byta ut villans träpanelklädda fasader till puts. Även de småspröjsade fönstren har ersatts under senare tid. Volymerna från det ursprungliga huset är dock fortfarande tydliga.

Kulturhistoriskt värde

Villa Olson uppfördes under 1900-talets början och byggdes till vissa delar om under 1920-talet för att ansluta till dåtidens funktionalistiska uttryck. Byggnaden bevarar trots det sina huvudsakliga nationalromantiska karaktärsdrag och är en tydlig exponent för det tidiga 1900-talets representativa villabyggnad i Saltsjöbaden. Byggnaden har som sådan ett *högt arkitekturhistoriskt värde*. Byggnadens volym, och särskilt den varierade taksiluetten ger ett livfullt och karaktäristiskt uttryck, även på avstånd.

Villan ingår som en del i riksintresset för kulturmiljövården och är med sin placering och utformning en viktig komponent i vyn från Hotellviken i Saltsjöbaden. Villan följer områdets tänkta planering med en topografiskt varierad trädgårdsanläggning med rik vegetation. Hela anläggningen vänder sig mot vattnet. Den väl synliga och monumentala villan utgör idag ett uttryck för det tidiga 1900-talets bebyggelse etablering i Saltsjöbaden. Saltsjöbaden grundades som en villa- och societetsbadort. Bebyggelse av det här slaget har därför ett särskilt högt såväl samhällshistoriskt- som socialhistoriskt värde. Byggnaden visar tydligt på villa- och badortens bostadsförhållanden och livsvillkor. Villan är som sådan ett ytterst betydelsefullt uttryck för riksintressets berättarvärde och karaktärsdrag.

Ur riksintressesynpunkt ingår villan i ett från Grand Hotel och vattenrummet synligt kuststråk med glest placerade villor i bevarad naturmark med småskalig brygganknuten bebyggelse. Även här är det villans varierade siluett inbäddad i träd och växtlighet som varierade taksiluett och fasaduttryck som är karakteristisk för det tidiga 1900-talets nationalromantiska villaarkitektur. Att byggnaden ligger i ett område som i sin helhet är välbevarad, väl synlig från hotellviken, med flera villor från 1800-talets slut och 1900-talets början förstärker villans bevarandevärde, även utifrån ett miljömässigt perspektiv.

Byggnaden uppfördes under 1900-talets början och har, trots sin anseende ålder sina huvudsakliga karaktärsdrag bevarade. Sammantaget bevarar byggnaden såväl arkitekturhistoriska-, samhällshistoriska- som socialhistoriska och miljömässiga värden. Byggnaden bedöms sammantaget utgöra en särskilt värdefull byggnad enligt plan- och bygglagen 8 kap 13§.

Synpunkter

Den så kallade Villa Olson på fastigheten Rösunda 43:2, är en särskilt värdefull byggnad enligt plan- och bygglagen 8 kap 13§. Byggnaden ingår därtill i en kulturmiljö som utpekats som särskilt värdefull i kommunens kulturmiljöprogram. Villan ligger inom riksintresse för kulturmiljövården.

Enligt plan- och bygglag 9 kap 34§ står att:

34 § Rivningslov ska ges för en åtgärd som avser en byggnad eller byggnadsdel som inte 2. bör bevaras på grund av byggnadens eller bebyggelsens historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värde.

Gällande detaljplan är föråldrad och reglerar inte kulturhistoriska värden. Byggnaden bedöms idag vara särskilt värdefull enligt 8 kap 13§.

Rivningslov bör därför avslås.

I tjänsten

Niss Maria Legars
Kommunantikvarie